

МВС України
Харківський національний університет внутрішніх справ
Факультет № 6
Кафедра правоохоронної діяльності та поліціїстики
Науковий парк «Наука та безпека»

ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОЇ ПОЛІЦЕЇСТИКИ

Тези доповідей
науково-практичної конференції
(м. Харків, 20 квітня 2022 року)

DOI: <http://doi.org/10.5281/zenodo.6532312>

Харків 2022

УДК 351.74
П78

*Друкується згідно з рішенням оргкомітету
за дорученням Харківського національного університету
внутрішніх справ від 14.01.2022 № 6*

Проблеми сучасної поліцейстики : тези доп. наук.-
П78 практич. конф. (м. Харків, 20 квіт. 2022 р.) / МВС України, Хар-
ків. нац. ун-т внут. справ. Харків : ХНУВС, 2022. 320 с.

Розглянуто актуальні проблеми становлення та розви-
тку сучасної поліцейстики, науково-правові засади та особ-
ливості підготовки і діяльності співробітників Національ-
ної поліції України.

Видання призначене для науковців, викладачів, здобу-
вачів вищої освіти, які займаються вивченням питань су-
часної поліцейстики.

УДК 351.74
DOI: <http://doi.org/10.5281/zenodo.6532312>

*Матеріали викладені в авторській редакції з незначними
коректорськими правками. Відповідальність за точність поданих
фактів, цитат, цифр і прізвищ несуть автори.*

*Електронна копія збірника безоплатно розміщується у відкритому
доступі на сайті Харківського національного університету внутрі-
шніх справ (<http://www.univd.edu.ua>) у розділі «Наука», сторінка
«Конференції, семінари та круглі столи», а також у репозитарії
ХНУВС (<http://dspace.univd.edu.ua/xmlui/>).*

© Харківський національний університет
внутрішніх справ, 2022

ДОЦЕНКО В. В. РОЗВИТОК ПСИХОЛОГІЧНОЇ СТІЙКОСТІ ПОЛІЦЕЙСЬКИХ В УМОВАХ ВІЙСЬКОВОЇ АГРЕСІЇ.....	160
ЗАГУМЕННА Ю. О. НАЦІОНАЛЬНА ПОЛІЦІЯ УКРАЇНИ ЯК СУБ'ЄКТ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ	164
ІВАНОВ А. О. АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ПРЕВЕНТИВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ	168
ІВАНЦОВ В. О., ЧИШКО К. О. «ПОЛІЦЕЙСЬКЕ ПРАВО» ЯК НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА: КОМПЛЕКСНЕ УЯВЛЕННЯ ТЕОРЕТИКО-ПРИКЛАДНИХ ЗАСАД.....	172
КАЗАНЧУК І. Д. ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ ВЗАЄМОДІЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ ТА ДСНС УКРАЇНИ ЩОДО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ БЕЗПЕКИ В УМОВАХ ВВЕДЕННЯ ВОЄННОГО СТАНУ	174
КЛУБАНЬ М. В. АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВПРОВАДЖЕННЯ Е-ОСВІТИ ПРИ ПІДГОТОВЦІ ФАХІВЦІВ У ГАЛУЗІ ПРАВА ТА ПРАВООХОРОННОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.....	177
КНИЖЕНКО С. О. СТАНДАРТИ ПРАВОСУДДЯ, ДРУЖНЬОГО ДО ДИТИНИ, В ДІЯЛЬНОСТІ ПОЛІЦЕЙСЬКИХ.....	179
КРИЦАК І. В. ЩОДО НЕОБХІДНОСТІ СТВОРЕННЯ МОНИТОРИНГОВИХ КРИМІНОЛОГІЧНИХ ГРУП НА РЕГІОНАЛЬНОМУ РІВНІ.....	182
КРУТ К. О. АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА АДМІНІСТРАТИВНИХ ПОСЛУГ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ.....	187
КУШНАРЬОВ С. В. УДОСКОНАЛЕННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ПРАЦІВНИКІВ ПОЛІЦІЇ	190
МАКАРЕНКО В. С., МАКАРЕНКО П. В. ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД РОЗШУКУ ДІТЕЙ, ЯКІ ВВАЖАЮТЬСЯ ЗНИКЛИМИ БЕЗВІСТИ, НА ПРИКЛАДІ СПОЛУЧЕНИХ ШТАТІВ АМЕРИКИ.....	193

УДК 342:351.86

Юлія Олександрівна ЗАГУМЕННА,

кандидат юридичних наук, доцент,

професор кафедри теорії та історії держави і права

Харківського національного університету внутрішніх справ;

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-0617-8363>

НАЦІОНАЛЬНА ПОЛІЦІЯ УКРАЇНИ ЯК СУБ'ЄКТ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ

Науковому дискурсу у царині питань національної безпеки присвячено чимало праць – починаючи від античної філософії до сучасних наукових розробок. У сучасній науці накопичений значний масив матеріалу, вже сформульовані певні теорії й концепції національної безпеки, проведені дослідження щодо визначення її поняття та суті, визначені особливості функціонування системи забезпечення національної безпеки. Досліджувана проблематика привертає значну увагу українських та зарубіжних дослідників не тільки у різних галузях юридичної науки, зокрема, філософії, політології, соціальної психології. Незважаючи на певні успіхи окремих наук у дослідженні низки фундаментальних проблем безпеки, поки що не створена всеосяжна теорія національної, регіональної та міжнародної безпеки, яка б забезпечувала науково обґрунтований підхід до комплексного їх вирішення.

Сьогодні Україна є демократичною державою, яка протистоїть збройній агресії з боку Російської Федерації, яка створює системні загрози національній безпеці України, глобальній стабільності та міжнародним демократичним цінностям. Це призводить до необхідності реалізації дієвої стратегії забезпечення припинення агресії та відновлення територіальної цілісності України в її міжнародно визнаних державних кордонах на основі демократично-ліберальних принципів.

Характеризуючи ланку «національної безпеки», необхідно визначити її теоретико-правову основу, узятую в єдності системи правових засобів, способів, форм. У цьому й полягає власне “механізм” забезпечення національної безпеки, за допомогою якого можна здійснити результативне врегулювання суспільних відносин, задовольнити інтереси суб'єктів національної безпеки, а також забезпечити правопорядок. Насамперед варто здійснити трансформацію поняття «національної безпеки» у логічне визначення її структури, основних властивостей, розвитку та взаємодії з її суб'єктами та чітко визначеними процесами. Даний аналіз потрібен, аби навчитися управляти

даним механізмом та встановити перспективні засоби його управління при визначених критеріях, а також виявити недоліки формування механізму національної безпеки.

Ключовими елементами структури механізму забезпечення національної безпеки доцільно вважати: «цілі функціонування системи; систему суб'єктно-об'єктних відносин; методи діяльності стосовно забезпечення безпеки; показники ефективності функціонування механізму забезпечення національної безпеки» [1, с. 41–52].

Система суб'єктно-об'єктних відносин, яка, на нашу думку, є головною. Механізм забезпечення національної безпеки в першу чергу передбачає наявність відповідних структур і процесу прийняття та реалізації управлінських рішень у сфері національної безпеки, які регламентуються з боку держави. Досліджуючи дану тематику, зазначимо, що однією з характеристик даної системи є її ефективність, тобто здатність за найменших витрат якісно забезпечувати якнайширше коло національних інтересів. Саме на державні інституції повинні бути покладені завдання щодо забезпечення функціонування ядра національної безпеки, яке складається з його системоутворюючих компонентів, ключове місце серед яких посідають життєво важливі інтереси Української Нації.

Щодо висвітлення поняття «механізму національної безпеки», ми повинні зробити акцент на її «діяльності». Так як «діяльність» - це завжди «чиясь діяльність», необхідно приділити увагу на її суб'єктам. Роль «суб'єктам» в процесі дослідження «механізму національної безпеки» відводиться значна, так як суб'єкти покликані створювати сприятливі умови, контролювати їх реалізацію, робити рефлексію своєї діяльності. Суб'єктами сектору безпеки і оборони можуть бути як індивідуальні (фізичні особи), так і юридичні особи (держави, міністерства, відомства, об'єднання громадян).

Згідно зі статтею 12 Закону України «Про національну безпеку України»: «сектор безпеки і оборони України складається з чотирьох взаємопов'язаних складових: сили безпеки; сили оборони; оборонно-промисловий комплекс; громадяни та громадські об'єднання, які добровільно беруть участь у забезпеченні національної безпеки». До складу сектору безпеки і оборони згідно з Законом України «Про національну безпеку України» входять: Міністерство оборони України, Збройні Сили України, Державна спеціальна служба транспорту, Міністерство внутрішніх справ України, Національна гвардія України, Національна поліція України, Державна прикордонна служба України, Державна міграційна служба України, Державна служба України, Служба безпеки України, Антитерористичний центр при Службі

безпеки України Служба судової охорони, Управління державної охорони України, Державна служба спеціального зв'язку та захисту інформації України, Апарат Ради національної безпеки і оборони України, розвідувальні органи України, центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну військово-промислову політику [2, с. 35; 3].

Суб'єктами забезпечення національної безпеки є особа, суспільство і держава, але в зворотній послідовності: основним суб'єктом є держава, яка в особі своїх органів, сил і засобів забезпечує відповідно до Конституції та національного законодавства безпеку кожного громадянина на території України, а за її межами гарантує захист і заступництво; громадяни і суспільство як суб'єкти безпеки надають можливе необхідне сприяння відповідним державним органам при подоланні загроз національній безпеці, держава, забезпечує правовий і соціальний захист відповідно до законодавства України.

Визначаючи Національну поліцію як суб'єкт забезпечення національної безпеки та складовий елемент сектору безпеки та оборони, в Законі України «Про національну безпеку» [3] фактично продубльовано визначення правового статусу поліції, який наведено в законі України про національну поліцію, а саме: «Національна поліція України є центральним органом виконавчої влади, що забезпечує громадську безпеку і порядок, охорону прав і свобод людини, інтересів суспільства і держави, протидію злочинності, а також надає визначені законом послуги з допомоги особам, які з особистих, економічних, соціальних причин або внаслідок надзвичайних ситуацій потребують такої допомоги.

Разом з тим, визначаючи Національну поліцію як суб'єкт забезпечення національної безпеки, в Законі про національну безпеку не прописані завдання поліції як суб'єкта вказаного сектору.

Враховуючи вище наведене, нормативно-правові акти не конкретизують завдання поліції як суб'єкта забезпечення національної безпеки. Але, Закон України про Національну поліцію не визначає її суб'єктом сектору безпеки і оборони, тому і не закріплює конкретних завдань в зазначеній сфері. Серед завдань поліції надання поліцейських послуг щодо: 1) забезпечення публічної безпеки і порядку; 2) охорони прав і свобод людини, а також інтересів суспільства і держави; 3) протидії злочинності; 4) надання в межах, визначених законом, послуг з допомоги особам, які з особистих, економічних, соціальних причин або внаслідок надзвичайних ситуацій потребують такої допомоги.

Втім, відповідно статті 97 зазначеного Закону передбачена одноразова грошова допомоги в разі загибелі (смерті) чи втрати працездатності поліцейського у разі: 1) загибелі в ході участі в антитерористичній операції, у здійсненні заходів із забезпечення національної безпеки і оборони; 2) визначення поліцейському інвалідності, що настала внаслідок поранення (контузії, травми або каліцтва), отриманого під час участі в антитерористичній операції, у здійсненні заходів із забезпечення національної безпеки і оборони; 3) отримання поліцейським поранення (контузії, травми або каліцтва) під час виконання ним службових обов'язків, пов'язаних із здійсненням повноважень та основних завдань міліції або поліції, чи участі в антитерористичній операції, у здійсненні заходів із забезпечення національної безпеки і оборони [4].

Таким чином не визначаючи національну поліцію ні суб'єктом боротьби з тероризмом, ні суб'єктом сектору безпеки і оборони, законодавець передбачає одноразову допомогу за загибель чи поранення в антитерористичній операції та здійсненні заходів із забезпечення національної безпеки і оборони. Аналіз окремих положень нормативно-правових актів та результатів діяльності Національної поліції дає змогу констатувати її участь у забезпеченні практично усіх видів національної безпеки на таких рівнях: стратегічному, тактичному та оперативному. Функції національної поліції щодо забезпечення національної безпеки здійснюються в межах адміністративної, оперативно-розшукової, кримінально-процесуальної діяльності. Офіційно визнано, що організація єдиного безпекового простору, де кожна людина почуватиме себе захищеною, – основна мета Національної поліції [5].

Серед них одним із пріоритетних та ключових завдань для системного захисту України від загроз національній безпеці є розвиток сектору безпеки і оборони. Стратегія національної безпеки України «Безпека людини – безпека України», затвердженої Указом Президента України від 14 вересня 2020 року № 392/2020 вже визначає напрями та завдання реформування й розвитку сектору безпеки і оборони [6]. Питання статусу Національної поліції України як суб'єкта забезпечення національної безпеки потребує детального нормативно-правового закріплення. Для цього Україна перегляне й забезпечить виконання законодавства у сфері національної безпеки і оборони, зокрема уточнить та імплементує норми Закону України «Про національну безпеку України»; забезпечить системність реформування Національної поліції України, посилить кримінальну поліцію та органи досудового розслідування, зокрема у сфері боротьби з організованою і транснаціональною злочинністю. Визначення концепції

механізму забезпечення національної безпеки є ключовою основою країни для задоволення основних потреб і проблем безпеки громадян, а також протидії зовнішнім і внутрішнім загрозам для країни.

Список бібліографічних посилань

1. Національна безпека : світоглядні та теоретико-методологічні засади: монографія / за заг. ред. О. П. Дзьобаня. Харків: Право, 2021. 776 с.

2. Національна безпека України (методологічні аспекти, стан і тенденції розвитку) : навчальний посібник / Нижник Н. Р., Ситник Г. П., Білоус В. Т. Ірпінь: Академія ДПС України, 2000. 70 с.

3. Про національну безпеку України: Закон України від 21 червня 2018 року № 2469-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19>. (дата звернення: 05.03.2022).

4. Про національну поліцію: Закон України від 02.07.2015 № 580-VIII // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19> (дата звернення: 05.03.2022).

5. Звіт Національної поліції України про результати роботи у 2020 році. URL: <https://www.kmu.gov.ua/storage/app/sites/1/17-civik-2018/zvit2020/npu-zvit-2020.pdf> (дата звернення: 05.03.2022).

6. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 14 вересня 2020 року «Про Стратегію національної безпеки України» : Указ Президента України від 14.09.2020 № 392/2020 // База даних (БД) «Законодавство України» / Верховна Рада (ВР) України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/392/2020#n12> (дата звернення: 05.03.2022).

УДК 342.951(351.74)

Антон Олександрович ІВАНОВ,

кандидат юридичних наук,

доцент кафедри правоохоронної діяльності

та поліцейстики факультету № 6

Харківського національного університету внутрішніх справ;

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-2269-9062>

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ПРЕВЕНТИВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ

На Національну поліцію, як один із ключових суб'єктів правоохоронної системи України, покладається ряд важливих завдань щодо забезпечення публічної безпеки і порядку; охорони прав і